

patrijotje v svojem poklicu, ne pa le sebičneži in egoisti, kakoršnih se po vseh stanovih le preveč nahaja. Pokažimo svetu, da za svoj národ v resnici živimo tudi s tem, da njegov gmotni stan po lastnem trudu, po lastnem prizadevanji s potrebnim podukom v milejši položaj spravimo!

Ne bodimo podobni vojakom v nepremagljivi trdnjavi, katere uže grom sovražnikovih topov izzad daljnih gorá oplaší, da orožje od sebe vržejo, trdnjavo oplašeni zapusté in vhod v njo sovražniku brez boja prepusté!

Ni je pod božjem solncem tako težavne in okrutne reči, da bi jo trdna in železna volja in pa neodjenljiva vstrajnost ne premagala; nekaj enakega zdi se mi tudi vpeljava kmetijskega poduka v ljudske šole na Kranjskem in podučevanje mladine v taistem pri sedanjih okoliščinah!

Po malem in polagoma se veliko doseže in daleč pride.

Mili gospodje sobratje in sokolegi! Skažimo in kažimo se tako dobro v národnem, kakor tudi v napredovalnem obziru gledé kmetijstva povsod, da smo vredni sinovi hrabrega národa Slovenskega, kateri nas je odgojil in nam težavno nalogo učiteljevanja zaupal, kateri nam svoj najdražji zaklad, milo deco, steber prihodnosti — v poduk in odgojo izročal!

Trdni sklep, resnična volja, srčnost in vstrajnost nas ne sme zapustiti, drugo bode vse gladko izpod rok šlo!

Na Premu, 16. septembra 1880.

*Matija Rant.*

## Dopisi in novice.

**Deželna učiteljska skupščina (3.) za Štajarsko** dné 13. in 14. septembra t. l. — (Dalje in konec).

Gospod Peter Logar govori o vprašanji: »Kako naj šola pri zatiranji zlega kretinizma sodeluje?« Najprej navaja dela, katerih je pri sestavi svoje obravnave upotreboval in govori o bitstvu kretinizma, o njegovem razširjevanji in starosti, kaj ga prouzučuje in kako ga moremo zatirati. Govornik stavi več predlogov in je pred vsem zato, da se mladina podučuje, kako si more zdravje ohraniti; iz tega uzroka, namreč zarad daljšega poduka pri mladini, povdarja osemletno šolsko obiskovanje, pravi pa tudi med drugim: učitelj naj po svoji mogočnosti podpira vsa podvzetja, kjer se idioti i polukretinci (bebeci) podučujejo.

(Tak zavod je na zg. Štajarskem, vodijo ga sestre od Križa (Kreuzschwester), teh ubogih revčkov se prvi usmili duhovski red. Dobro bi bilo, ko bi nam šolski listi večkrat kaj poročali o teh zavodih. Za zdrave otroke se veliko potroši, a taki zapuščeni so najbolj usmiljenja vredni, učitelj na javnih solah ne more tukaj veliko storiti. Ur.)

Gosp. Haim predlaga: Deželni šolski svet naj dela na to, da se bodo okrajni zdravniki v kretinizmu podučevali in da bodo potem v krajnih učiteljskih konferencah o tem govorili.

Predlogi poročevalčevi in g. Haim-a se sprejmô. S tem je bilo prvo glavno zborovanje končano. —

Drugo glavno zborovanje je bilo 13. septembra ob dveh popoldne. G. J. Drescher govori o vprašanji: »Podrobna določba §. 38 šolskega in učnega reda.« V svojem govoru omeni, kedaj naj so domače konference, kako naj se volijo, kako naj se pri njih obravnava, kako naj se učitelji med sabo pri njih obnašajo in koncem še nekaj besed doda, kako naj se šolski vodje sploh vedó proti součiteljem. Predsednik objubi, da bode glavne točke njegovega govora poslal vsem šolskim vodjem, a te naj bodo podlaga domačim konferencam.

Potem poroča g. F. Mavrer o vprašanji: »Ali naj se v šolska naznanila jemljejo tudi sodbe o šolskem obiskovanji? Po katerih načelih se je ravnati tedaj, ako se to poterdi?« Govornik je zoper take sodbe in skupščina mu po kratkem razgovorjanji priterdi.

Samostalna predloga. L. Pauer predlaga: »Udje 3. dež. učit. konference naj si po moči prizadevajo, da se ustanové po vsih krajih bukvarne za prost narod.«

G. Nikl nasvetuje: Pri sestavi dež. šol. sveta naj se ozira tudi na učitelje na narodnih in mestnih šolah. Oba predloga se sprejmeta. S tem je bilo končano drugo glavno zborovanje.

Tretje glavno zborovanje se je pričelo 14. sept. ob 9 $\frac{1}{2}$  dopoldne. Na dnevnem redu je bila: »Sestava podrobnih učnih načertov za jedno-, dve- in trirazrednice, oziroma na novo izišle nemške in slovenske čitanke. Odsek za šole z nemškim, a drugi za šole sè slovenskim učnim jezikom ima se prej posvetovati o tem važnem vprašanji. V odseku za šole sè slovenskim učnim jezikom so delali gg.: Baumgartner, Bobisut, Kropelj, Lopan, Moge, Robič in Romih. — Sestava za šole z nemškim učnim jezikom je bila sprejeta vsa, kakor jo je odsek sestavil. — Pri odseku za slovenske šole je bil navzoč tudi profesor Končnik, ki je sestavil nove čitanke, in sprejet je bil predlog g. Bobisuta: »Današnja deželna učiteljska konferenca naj ne sestavlja podrobnih učnih načertov za šole sè slovenskim učnim jezikom.« Razlogi za to so bili: III. berilo, pri sestavi učnih načertov neogibno potrebno, je odsek še le v zadnji uri dobil; tudi ni določeno, po koliko ur naj se podučuje v drugem deželnem jeziku. (Kteri pa je drugi deželni jezik na Štajarskem, ali ne Slovincem nemški, Nemcem pa slovenski jezik? pri nas na Kranjskem imamo o tem kaj čudne termine; nekatere šole pišejo v obiskovalnih spričalnih za srednje šole: Učni jezik = slovensko-nemški, drug deželni jezik = nemški, druge pa: Učni jezik (Unterrichtssprache) = deutsch, drugi deželni jezik (zweite Landessprache) = deutsch. — Toliko se boje povedati svetu, da podučujejo slovenske otroke! —) Odsek tudi ni imel na razpolaganje okrajnih učiteljskih konferenc, zadevajočih učne načerte, na katere bi se bil po ukazu slavnega dež. šol. sveta dné 4. m. marčja mogel upirati. — Dalje predlaga odsek: Danes naj se voli poseben odbor, kateremu bode naloga, da izdela podrobni učni načert za eno-, dve- in trirazredne lj. šole na podlagi učnih načertov, katere sestavijo domače konference in šolska vodstva, ko izide III. berilo; učni načert naj se predloži slav. dež. šol. svetu za odobrenje. Šolska vodstva se v to povabijo.

Oba predloga se sprejmeta in v odbor za sestavo podrobnih učnih načertov za šole sè slovenskim učnim jezikom so voljeni gg.: M. Nerath, c. kr. okr. šolski nadzornik v Celji; France Robič, c. kr. okr. šolski nadzornik v Mariboru; Jos. Bobisut, ravnatelj dekliske šole v Celji; Jak. Lopan, nadučitelj na šoli celjske okolice; Blaž Kropelj, nadučitelj na Zidanem mostu; Janko Robič, učitelj v Ptuj; Jak. Škoflek, nadučitelj v Mozirji. Za predsednika si je volil odsek g. nadzornika Robič, za njegovega namestnika g. Bobisut, zapisnikar je g. Janko Robič.

Tukaj gre morda poglavitno za to, kakšen ima biti učni jezik po slovenskih ljudskih šolah. — (Poročila bodo sicer različna, vodje bodo prišli med dva ognja, a načerti bodo taki, kakoršne bo vlada hotela imeti. Ur.)

Pri zadnjem zborovanju ob 2 popoldne je govoril K. Šket o risanji zemljevidov v ljudski (narodni) šoli. Govornik je za risanje zemljevidov v ljudski šoli v pravih mejah. Na eno-, dve- in trirazrednih šolah pa naj se risanje skerči na najpotrebnejšo stvar, recimo na risanje deželnih mej, tek voda, raztezanje gorstva i. dr. Govori o važnosti kalupov (model) pri zemljepisnem pouku ter kaže v dveh učnih izgledih (Drava od Spodnjega Dravberga do Središča in zemljepisni načrt Štajarske dežele), kako se ima postopati pri risanji zemljevidov v lj. šoli.

Dnevni red je bil doveršen in konferenca končana s slavoklici presvitlemu cesarju. Pri konferenci je bilo navzočih 78 voljenih udov, vsi okrajni šolski nadzorniki, ravnatelji učiteljskih v Gradci in Mariboru, ter ravnatelja Graških meščanskih šol.

**Katoliško šolstvo na Angležkem.** — V Angliji nimajo takih šolskih postav, po katerih bi se otroci pod kaznijo silili v šole. — A vlada zdatno podpira šolstvo, in kar je nekaj nenavadnega, protestantovska Anglija podpira katoliške verske šole (konfessionelle Schulen), ne zahteva pa zaradi tega drugega, nego da nadzoruje šole, in da se ji dajo poročila. Kardinal Manning je ravnokar objavil letno poročilo nadškofije Westminster (v Londonu); iz tega povzamemo po časopisih to-le: Tek. šol. leta se je število otrok, ki redno obiskujejo katoliške šole, porzdignilo za 1086; ko je kr. nadzornik šole obiskoval, jih je bilo 480 več kakor prejšnje leto. V nadškofiji Westminster je kat. šol 241. Med temi 176 pravih farnih šol, 46 je srednjih in višjih šol, 5 šol je za siromake in 6 za obertnike; temi se še prištevajo poboljševalni zavod in 9 sirotišnic. — Dvoje povdarja poročilo, da namreč več otrok od prejšnjih let hodi v katoliške šole, in da vlada daje za te verske (konfessionelle) zavode 112.276 funt. sterlingov, tedaj po našem nad 1 milijon gl., a to leto je dala 2780 šterl. več, kakor v poprejšnem.

Sedaj naj pa človek prevdarja to, kar se sliši iz katoliških dežel: iz Belgije, iz Francoskega o ljudskih šolah, o preganjanju učnikov, in primerja protestantovsko Anglijo s katoliškimi državami, čudom se bode čudil. — Mislimo pa tudi o tem postopanju Angležke vlade najti vzrok, zakaj da Božja previdnost pripušča, da se Anglija razširja po vsem znanem svetu; pod njenim varstvom imajo katoličanje več svobode, kakor v katoliških državah.

**Nekršćeni otroci** v sredi Evrope, v sredi Nemčije, v protestantovski metropoli v Berlinu. — Da se prikazuje tu in tam novo paganstvo, svedočijo nam razna poročila iz večih mest. — Pruski naučni minister Puttkammer je razglasil ukaz zastran vsolanja nekrščjenih otrok, ki se glasi po raznih poročilih tako-le: »Med tistimi otroki, ki so v tekočem zimskem semestru šest let stari, tedaj za šolo vgodni, nahajali se bodo prvič tudi otroci, ki še niso bili krščćeni, dasiravno so njih stariši pri kaki krščćanski veri. Šoli je dolžnost, kolikor je po postavi v to opravičena, da odvrća zleg, ki bi nastajal, ako bi dotični otroci ne bili npravno-versko podučevani. Kraljeva deželna šolska sednica (Provinzialschulkollegium) naj tedaj skerbi, da se dotične razmere pri sprejemi otrok natanko določijo in da se vsled tega otroci evangelijskih starišev pošiljajo v evangelijske, a otroci katoliških starišev v katoliške šole, da se tam podučujejo v veroizpovedanji svojih starišev.«

Deželna šolska sednica je poslala ta ukaz šolam s tem ukazom, da naj se zaradi nekrščjenih otrok poprašuje po veroizpovedanji starišev. Oče sprejemanca

ali njega namestnik naj pismeno naznani to ravnatelju, ki sprejema otroke, da se to natančno določi. Ako pridejo pa napotja, naj se otroci ne sprejemajo in ima se poročati deželni sednici.

Lahko si mislimo, da ta razglas ni zaradi katoliških otrok, dasiravno je tudi mogoče, da niso nekateri otroci katoliških starišev keršчени, ker na Pruskem je še zmirom »kulturkampf«. Iz tega ukaza se pa vendar bere, da ta kulturni boj bode škodoval katoličanom, a protestante bode uničil. — Javolne pojde pri sprejemi takih otrok v javne šole vse tako gladko, kakor si ne mara minister Puttkammer misli.

**Cecilijino društvo v Rimu.** Kakor znano, si prizadeva Cecilijino društvo za cerkveno godbo, kateri je podlaga gregorijansko petje in skladbe Palestrinove, a ne zoperstavlja se onemu gotovemu napredku v novejši godbi, ki se vjema z resnobnim in izvršenim znakom kerščanske liturgije. Društvo se je razširilo po Nemškem, Holandskem, Irskem in celo v Ameriki; na Laškem je prvo zavetišče najdlje v Milanu; maestro Ameli, namestni kustod Ambroževe bukvarnice, je postavil cerkveno godbo na častno mesto.

V Rimu izročila liturgične godbe niso nič kaj novega, marveč tam gre le za to, da jo zopet povzdignejo in odstrane škodljive priteklina, ki so prirastle. Najprej bode treba izuriti pevce, ki bode namestili prazne prostore in se bode zgodaj navadili na cerkvene skladbe. V Rimu so že to večkrat skušali; o začetku najstarejšega stoletja je benediktinec Guido de Arezzo papežu Janezu XX. predstavil otroke, ki jih je izuril v gregorijanskem petju, v šestnajstem stoletju se je za to trudil Palestrina; slava njegovega imena ga ni zadrževala, da bi se ne bil vdeleževal pouka v godbi z mladimi kleriki, ki so bili namenjeni za papežve (muzične) kapele; l. 1820 je vodil maestro Bañi, sloveč po raznih šolah, pevski zavod, ki ga je ustanovil seminar sv. Petra.

Treba je bilo le ozirati se nazaj na te izročila, in oživiti gregorijansko petje glede na napredke v godbi. Cecilijanci so najdlje tukaj izvrstnega pospešitelja; v. č. rektor dell' Anima msg. Jaenig je prepustil nekaj sob njegovega hospicija novi šoli, poleg tega ji je dal še 10.000 frankov ustanovnine. Tudi drugi dobrotniki so se najdlje, med njimi v. č. g. Thywissen iz Kolinske nadškofije, ki je obljubil vsako leto 3000 mark podpornine in je daroval all' Anima izvrsten piano, vreden 2000 mark. G. Witt, prvih pospešiteljev jeden, plača na leto 500 frankov za jednega gojenca na novi šoli, grof Friderik Thun je obljubil za pet let po 300 gl. na leto, slavni abbe' Liszt in drugi podpirajo to povzetje v dejanji in sè svetom.

Ta zavod se imenuje Gregorjanski kolegij in šola v Rimu; podpirali ga bodo tudi gojenci, katerih družine skerbé same za njih vzdrževanje, isto tako tudi pevci, ki se bodo mogli potem vdeleževati v zboru papeževih kapel in pri rimskih cerkvah. V prvi tečaj jih je sprejetih 24, med temi je 18 Italijanov, 4 Švicarji in 2 Nemca; vsi imajo dobre glase in so preskušeni v godbi. Znanstveno se izobražujejo v katoliških šolah in licejih v Rimu. Prednik šole v »nell' Anima« je č. g. abbe Peter Müller iz Šent-Gala, ki je že 6 let jednako šolo vodil v »vstavo-nemškem« (collegium germanicum); sedaj bi se imel vrniti v svojo škofijo, pa sv. Oče so ga prideržali in mu dali za tri leti oproščenje; sv. Oče so tudi rektorju dell' Anima poslali svoj blagoslov ter ga spodbujali za delo pri novem zavodu.

Daljno podpero zagotavlja zavodu tudi zaštitnik dell' Anima, kardinal de Luca. Ta cerkveni knez je škof v Palestrini, in stolni kapelnik Könen v Kolinu je Njemu posvetil mašo, zloženo v cecilijanskem duhu, na vseh Svetih so vpricho Njega peli to mašo.

**V Ljubljani** je bil občni zbor Cecilijinega društva kakor uže znano 13. sept. t. l. O orgljarski šoli je glasbeni vodja A. Foerster poročal naslednje:

Orgljarsko šolo našega Cecilijinega društva je obiskovalo letos 23 učenecv, izmed katerih je 10 dobilo spričevalo sposobnosti.

Podučevale so 4 učiteljske moči v 24 urah na teden, katere so obiskovali učenci ali skupno ali pa razdeljeni na 2 kurza. Razun teh ur so bile vse druge od 5. zjutraj do 8. zvečer razdeljene med posamezne učence za vajo na orgljah, na harmoniju in na glasovinu. Novo šolsko leto se bode pričelo 5. oktobra t. l.

Društveni blagajnik č. g. Žiga Bohinec poroča o dohodkih in stroških Cec. društva od zadnjega občnega zbora do zdaj, t. j. od 7. avgusta 1879 do 13. septembra 1880.

#### Dohodki:

|                                                                           |             |             |           |            |
|---------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-----------|------------|
| Ostanek od prejšnega leta . . . . .                                       | 865         | gld.        | 65        | kr.        |
| Udnine . . . . .                                                          | 252         | "           | —         | "          |
| Cerkveni doneski za orgljarsko šolo . . . . .                             | 651         | "           | —         | "          |
| Obresti hranilniške knjižice (ki do letos niso bili vračunjeni) . . . . . | 100         | "           | 64        | "          |
| <b>Skup .</b>                                                             | <b>1869</b> | <b>gld.</b> | <b>29</b> | <b>kr.</b> |

#### Stroški:

|                                     |     |      |    |     |
|-------------------------------------|-----|------|----|-----|
| Šolska soba . . . . .               | 18  | gld. | 33 | kr. |
| Popravljanje instrumentov . . . . . | 63  | "    | 80 | "   |
| Muzikalije . . . . .                | 18  | "    | 15 | "   |
| Časopisi . . . . .                  | —   | "    | 91 | "   |
| Kurjava 3 šolskih sob . . . . .     | 37  | "    | 65 | "   |
| Svečava . . . . .                   | 2   | "    | 99 | "   |
| Honorar učiteljema . . . . .        | 600 | "    | —  | "   |
| Razni stroški . . . . .             | 6   | "    | 90 | "   |

**Skup . 743 gld. 73 kr.**

**Dohodki . 1869 gld. 29 kr.**

**Stroški . 743 " 73 "**

**Ostanek . 1125 gld. 56 kr.**

Gosp. tajnik izreče se toplo zahvalo onim preč. gg. dekanom, kateri po svoji dekaniji nabirajo letnino od društvenikov in mu jo pošiljajo; prosi ob enem, naj blagovolé to tudi v prihodnje storiti.

»C. glash.«

**Svenčilištno slavlje.** Dne 19. listop. (okt.) slavilo je svenčilište naše a sa svenčilištem sav (ves) Zagreb instalaciju ovogodišnjega rektora dra. Aleksandra Bresztyenskoga. Prostrana saborska dvorana bila je puna najotmenijih lica! Uz preuzv. bana Pejačevića i glavara Krajine preuzv. flzm. Filipovića bili su ondje odjelni predstojnici obijuh vlada, biskup Posilović, predsjednik akademije dr. Rački, članovi sabora i množina ostaloga odličnoga občinstva. Iz izvješća odstupajućega rektora dr. Ivekovića naučismo, da svenčilište liepo napreduje, u svakom pogledu. Učitelja bilo je prošle godine u I. poljeću 36, u II. polj. 37. U I. poljeću bilo je slušatelja 375, najveći do sada broj, a u II. polj. 307, što se je dogodilo tako, da 39 slušatelja državnoga računovodstva slušalo samo u zimskom semestru, a neki drugi otišli su na druga svenčilišta. Broj slušalaca iz Dalmacije raste, jer ih je bilo prošle godine 11, (a ljetos kako čujemo ima ih i više). Broj bogoslovaca još uvijek pada, po čem zaključuje rektor punim pravom, da u nas nije prevelik broj školske mladeži. Strogih ispita bilo je: u bogoslovnom fak. 1 s uspjehom (rigorosirao je Bošnjak); u pravoslovnom 6 s uspjehom i 2 bez uspjeha; u mudroslovnom 1 s uspjehom. Medjutim neki naši bogoslovci odlaze prije strogih

izpita u Augustineum u Beč, gdje polažu stroge izpite. I kod državnih izpita bio je uspjeh povoljan. U razdjelu pravno-povjestnom učiniše izpit 65 s uspjehom, 27 bez uspjeha; u razdjelu sudstvenom 48 s uspjehom, 2 bez uspjeha. Za gimnazijsko učiteljstvo učiniše izpite 15 svi (vsi) s uspjehom. Rektor hvali sveučilišnu mladež, da ciele puosle godine nije počinila u samom sveučilištu nikakova nereda, a što se događja izvan učilišta, to nespada na akademiške oblasti, izim ako je slušalac pouredio postojeći zakon tako, da se posredno tim vriedja čast sveučilišta. Rektor već unapried odbija svaki pokus, da se ta sveučilišna sloboda stegne. Nakon toga izvještaja uveden bude u čast rektorsku novi rektor, koji progovori zanimivo slovo o slobodi naučanja na sveučilištu razpraviv i utvrdiv temeljito tu slobodu na sveučilištih.

**O učiteljišću v Kopru** piše nekdanji njega gojenec v dopisu iz Tersta v »Slov. Nar.« tako-le: Zavod šteje štiri leta. Četrto leto je zjedinjeno; prvo, drugo in tretje leto pa je vsako za-se razdeljeno v tri oddelke: 1. slovenski, 2. hrvatski, 3. italijanski. Kateri predmeti se tu učé v materinščini in kateri ne, sledi iz sledečega pregleda: I. leto. *Slovensko*: veronauk, slovenščina, matematika, natoroznanstvo, zgodovina, zemljepis. *Nemško*: nemščina. — II. leto. *Slovensko*: veronauk, slovenščina, matematika, zgodovina, zemljepis. *Nemško*: pedagogika, nemščina, natorozn. — III. leto. *Slovensko*: veronauk, slovenščina, matematika, zgodovina, zemljepis. *Nemško*: pedagogika, nemščina, fizika, kmetijstvo. — IV. leto. *Slovensko*: veronauk, slovenščina. *Nemško*: pedagogika, nemščina, matematika, fizika, kmetijstvo, zgodovina, zemljepis.

Kar velja tu za slovenski poučni jezik, to velja tudi za hrvatski in italijanski poučni jezik. Uku o materinščini je sploh odkazano za 1. in 2. tečaj 4 ure na teden in za 3. in 4. tečaj 8 ure.

Mimo tega se poučuje v vseh štirih letih sè sledečim poučnim jezikom: pisanje z italijanskim — risanje z italijanskim — petje in godba z nemškim — telovadba z nemškim. — Praktične vaje pa so le v narodnih jezikih.

Dobro bi bilo, da se slični pregledi tudi podajo v vašem listu od učiteljišč možkih in ženskih v Celovcu, Ljubljani, Gorici, Mariboru in Gradcu, da jedenkrat razvidimo, kje se razmerno najbolj uresničuje gaslo naše po splošnem pouku v materinem jeziku.

Radovedni smo Primorci, če se, oziroma na narodno izobrazbo naših učiteljev, našim sosedom in bratom na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem bolje godi, nego nam.

Dobro bi ob jednom bilo, ko bi nam poznavalci razmer v »Slovenskem Narodu« povedali, kdo podučuje na teh učiteljiščih nauk v slovenščini, katera je za naš razvoj velike važnosti. Na primorskem učiteljišči imamo v ta posel znanega slovenskega pisatelja in strokovnjaka g. prof. Kleinmayra, katerega ime vsak njegov nekdanji gojenec z veseljem imenuje. — To male opombe, oziraje se na članek: »Kdaj bode bolje z našim šolstvom«, »Slov. Nar.« 4. novembra t. l. — Zeleti bi bilo, da več govorimo o zavodih, ki obrazujejo naše učiteljske moči.

**Vzporeden razred** (paralelko) je dobil letos tudi 4. razred II. mestne šole na Cojzovem grabnu, kakor navadno pravijo. Vže v 19. l. str. 305 smo omenili, da so na I. mestni šoli za 3. razred napravili vže v začetku šol. leta paralelko, a vendar je bilo na I. in II. mestni šoli v 4. razredu nadpostavno število otrok, ki so prav na tesnem mogli sedeti; šlo je zato, pri kateri šoli se ima narediti paralelka 4. razredu. V srenjski seji dné 29. oktobra so odobrili napravo paralelke na I. mestni šoli, sklenili pa pri II. mestni šoli napraviti paralelko 4. razredu. V to paralelko so napotili tudi okoli 30 otrok iz I. m.

sole, nekateri izmed njih hodijo sedaj mimo I. mestne šole v II. m. šolo v Krakovo, sicer se unanjim otrokom precej pri vpisovanji vže pove, da bodo mogli hoditi v taisto mestno šolo, kjer bode več prostora. V tej paralelki poučuje g. Janovski, ki je bil poprej učitelj v steklarnici pri Kočevji. V tej seji se je priznala petletna doklada mestni učiteljici gsp. Mos-ovi.

**Potres** smo čutili 9. t. m. zjutraj ob 7 uri in 27 minutah; k sreči v Ljubljani ni napravil kaj škode, a od drugih krajev, recimo iz Kostanjevice, iz Brežic so poročila vže bolj žalostna, strahovito pa je, kar beremo ali slišimo pripovedovati iz Hervaškega, pred vsem pa iz Zagreba. Da bi bil potres trajal še kake 2 — 3 sekunde, bi ne bilo iz Zagreba drugega kakor velikanska groblja, pod katero bi bilo pokopano na tisoče ljudi. Poročila pravijo, da ni hiše, ki bi ne bila več ali manj poškodovana, ceste in ulice so tu in tam zasute, cerkve ali porušene ali močno poškodovane. Vse šole so za mesec dni zaperte, na vse kraje so telegrafirali za pomoč in prosili delavcev, materiala. Svitli cesar so dali 10.000 gl. pomoči. Sreča, da ni bilo potresa po noči, drugič pa, da je bil zjutraj bolj za rano, ker še ni bilo mnogo ljudi po ulicah, kajti na kup so padali najprej dimniki in opažno zidovje, ki so strehe prebijali ali na ulice padali i. dr. Strašen občutek ima človek, kedar se mu začne pod nogami tresti, kam će revež vbegniti, kje se skriti siloviti moči. Tukaj ne pomaga nobena človeška učenost, znajdba, tukaj strahovito govori in razodeva svojo moč stvarnik narave — večni Bog! — Strah in groza — potresi v Zagrebu se ponavljajo. — Bog se usmili ubogih ljudi!

**Zmes.** — **Sprašuj samega sebe.** — Večkrat se pritožiš, da podučevanje ne gre izpod rok! Ne zaupaj preveč slabi moči dece. Kolikrat misliš, da se to, kar otroku poveš, razume samo po sebi. A vendar, kar ti tako lahko prestopiš, je slabemu otročjemu razumu sila težavno. Sprašaj samega sebe in premisli, kako bodeš poravnal grudasto pot, po kateri ima hoditi.

**Navadno prijetno, ne premrzlo zimo** prerokujejo gozdnarji in kmetje, opiraje se na večletne skušnje o rastlinstvu in živalstvu. Rése (rsje) veljajo kmetom za gotove prerokinje prihodnje zime, posebno jesenska résa (erica vulgaris, spätblühendes Haidekraut).

**Kratkovidnost in šola.** Pri zboru naravoznancev v Dancigu je predaval profesor Herman Cohn iz Vratislave v pisu, tisku in razširjoči se kratkovidnosti. Dokazal je, da otroci pred petimi leti niso kratkovidni, postanejo še-le v šoli. On je preiskaval 10.000 otrok zaradi kratkovidnosti in na podlagi teh preiskav, in enacijah tudi po drugih more se trditi, da kratkovidnosti raste z izobražbo. Po selskih šolah je navadno le po jeden odstotek kratkovidnih otrok, število pa raste po meščanskih in višjih šolah in po gimnazijah od leta do leta, od razreda do razreda, tako, da je v zadnjem razredu po 60 odstotkov kratkovidnih. Govornik graja viseč ali ležec pis, ki je pri nas opeljan, in ki je bil l. 1867, ko je profesor Henze razpisal darilo za najboljši rokopis, odobren. Viseč pis zahteva, da se glava pošev drži, in mišice, ki vrat in glavo pregibljejo, pešajo, in tako se bliža oko čedalje bolj papirju. Graja tudi rabo malih mrež pri risanju, sredstvo zoper obilo pisanje mu je zapovedan nauk v stenografiji. Kar se tiska tče, graja govornik drobni (petit in nonpareil) tisek pri vseh tiskarijah, posebno pa v šolskih knjigah in po znanstvenih časopisih, ki bi vendar prvi imeli pot kazati. Vrsta tudi ne sme daljša biti od 100 milimetrov. Po šolskih sobah naj bo naj manj 30 □ oken na vsak □, vzar pa je steklena streha. Učitelji naj bi bili sprašani iz šolske hygienije, zapovedane naj bi bile hygienine naprave, in oblast, v to postavljena, naj jih nadzoruje.

**Odborova seja slov. učit. društva** je bila 4. t. m. — Tajnik poroča, kako je izvršil sklepe občnega zbora zastran peticij. Na dnevnem redu je bil razgovor v drugem (novem) berilu s slovnico, in o tretjem berilu, ki je ravno kar izišlo, ki je kaj dobro došlo slovenskim šolam, sedaj bode moč, otrokom dati v roke berilo, ki vsestransko ugaja. — Navzoči odborniki dalje sklenejo, da hočejo pregledovati omenjeni knjigi, ter prilično nasvetovati, kako bi se to ali uno morda drugače ukrenilo. — Prihodnja odborova seja biti će v četrtek 2. decembra t. l.

„**Ljubljanski Zvon**“ bode izhajal od novega leta naprej vsak mesec enkrat po 4 velike pole obširen ter bode veljal 4 gold. Za list se je oglasilo veliko sodelovalcev; list bode donášal samo izvirne spise, prevodov ne. Program pride pozneje.

**K južnemu polu** predreti hočejo Italijani. Napravlja se v to ekspedicija, ki ima stati 600.000 lir; denar za to se nabira. Južno leđeno morje je še manj znano od severnega; strahoviti so vetrovi po teh morjih; razglas pravi, da še gotovo ni, ali je res kje dežela »Wilkes Land«, katero je najdel kapitan Wilkes l. 1832, ker pred njim in za njim ni nikdo najdel dežele v teh morjih. — Barka odrine konec marcija iz Genove, mesca oktobra odrine iz Monte Video (v Braziliji) proti Falklandovim otokom, in se ima vrniti še le čez tri leta nazaj na Laško.

**Dosti učiteljev imajo na Zgornjim Avstrijskem.** Deželni šl. svèt je šolskim oblastim poslal ta razglas: Ker se je letos pervikrat pokazalo, da je več učiteljev in učiteljic izprašanih, kakor pa je spraznjenih služeb, bodo marsikateri mogli dalj časa čakati na kako službo, tedaj naj se nemudoma izpušče vsi neizprašani učitelji. — Stvar zaradi pomožnih učiteljev, se bode tedaj rešila sama po sebi tudi drugod, kakor se je rešila na Zg. Avstrijskem.

**Olajšave zastran šolskega obiskovanja v 7. in 8. šolskem letu.** — Ministerstvo je namreč ukazalo, naj se mu poroča iz raznih dežel zastran šl. obiskovanja otrok, ki že zadnja leta v šolo hodijo, in kako se je to otrokom zlajševalo.

### Razpisi učiteljskih služeb.

**Na Kranjskem.** V šolskem okraji Radovljiškem. Na 2razredni lj. šoli v Gorjah, služba II. učitelja, in na 1razredni lj. šoli v Lescah, učit. služba, l. p. po 400 gold. in stanovanje. Prošnje do 19. novembra t. l.

V šolskem okraji Kranjskem. Na 1razrednici v Zalilogu, učit. služba, l. p. 400 gold. in stanovanje. Prošnje do 30. novembra t. l.

### Premembe pri učiteljstvu.

**Na Kranjskem.** G. Jernej Ravnikar, učitelj v Komendi pri Kamniku, na 4razredno lj. šolo v Kersko. Tretjo učit. službo na tej šoli je dobila gđc. Olga Rožnik, dosihmal tam začasno. G. Karol Kristof, iz Vavte vasi v Merno peč in g. Florijan Kaliger, učitelj v Merni peči, v Vavtovas. G. J. Junc, poprej na Dobravi pri Kropi, učitelj pri sv. Kocijanu pri Turjaku. — V Rudolfovem šol. okraji so bili umeščeni gg.: Janež Spelič, pomožen učitelj v Majhovem; Janez Zajec v Selu pri Šumbergu in Anton Berlan v Ambus. — Spraš. učit. kand. gđc. Ema Ravnahar bode poučevala na novo osnovani šoli deškega sirotišča v Ljubljani; g. Jožef Travnar je pomožen učitelj na I. m. šoli, a g. Janovski na II. m. šoli.

† Umerl je 12. t. m. č. O. Fortunat Vidic, vodja deški šoli v Kamniku.